

формуванні сучасних ціннісних переваг українського суспільства та політики держави в політико-ідеологічній та інформаційно-психологічній сферах.

Ключові слова: глобалізація, уніфікація, комунікаційні технології, система забезпечення, інформаційне забезпечення, інформаційна безпека, законодавство, правове регулювання, безпека інформації, таємниця, інформація з обмеженим доступом, цензура, захист, нормативно-правові акти, Інтернет-провайдер, трафік, спеціальне діловодство, кіберзлочинність.

Резюме

Рассмотрены уровень развития и соответствия требованиям современности системы законодательного обеспечения информационной безопасности человека и гражданина, украинского общества и государства Украина; дана оценка успехам и недостаткам в законотворческом процессе в условиях конкурентного взаимодействия разных внутренних и внешних политических сил, которые принимают участие в определении и формировании современных ценностных предпочтений украинского общества и политики государства в политико-идеологической и информационно-психологической сферах.

Ключевые слова: глобализация, унификация, коммуникационные технологии, система обеспечения, информационное обеспечение, информационная безопасность, правовое регулирование, безопасность, тайна, информация с ограниченным доступом, цензура, защита, нормативно-правовые акты, интернет-провайдер, трафик, специальное делопроизводство, киберпреступность.

Summary

The article provides an overview of the level of the development of the legislative provision system for information security of a person and a citizen, of the Ukrainian society and the State of Ukraine and its compliance with the modern requirements. The assessment is given of progress and drawbacks in the legislative process within the competitive interaction of different internal and external political forces that are influencing the determination and formation of modern value preferences of the Ukrainian society and the state policy in the political, ideological, informational and psychological fields.

Key words: globalization, unification, communication technologies, provisional system, information security, legislative regulation, security, secrecy, restricted access information, censorship, protection, legal regulations, Internet provider, traffic, specific record keeping, Cyberspace criminality.

Отримано 2.11.2010

Г. Г. ПАМПУХА

Генадій Генадійович Пампуха, Президент Європейської арбітражної палати

БЕЛЬГІЯ ЯК МІСЦЕ МІЖНАРОДНОГО АРБІТРАЖУ

Сьогодні в реаліях міжнародної економіки та бізнесу основним способом вирішення зовнішньоекономічних спорів став міжнародний комерційний арбітраж. У 90 % договорів, де контрагентами виступають резиденти різних держав, міститься арбітражне застереження.

Міжнародний комерційний арбітраж став домінуючим інструментом у вирішенні спорів, що виникають у сфері господарських відносин. Правова природа міжнародного арбітражу призвела до того, що учасники міжнародної торгівлі орієнтуються насамперед на нього.

Більшість міжнародних арбітражів створюються відповідно до законодавства конкретної країни – місця їх утворення. Саме вимоги національного арбітражного законодавства, так чи інакше, впливають на процедуру арбітражу, яка зафіксована в Регламенті конкретного міжнародного арбітражного інституту. Однією з ознак того, що міжнародний арбітраж є постійно діючим, є наявність власного Регламенту.

При цьому слід врахувати, що вибираючи постійно діючий міжнародний арбітраж, сторони тим самим підпорядковують вирішення існуючого спору у відповідності із регламентом даного арбітражу. Тому, ще раз підкреслимо істину, яку знають професіонали зі сфери міжнародного арбітражу, однак часто не враховують сторони: при виборі конкретного арбітражу не слід віддавати данину моді, а необхідно підходити до вибору максимально усвідомлено.

Останнім часом Бельгія як місце арбітражу набуває все більшої популярності серед представників країн ЄС, арабських країн та країн Південно-Східної Азії. Починають знайомство з позитивними рисами даного місця арбітражу і представники країн СНД.

Бельгія – це країна, в основі якої лежать політична та соціальна стабільність, мовне різноманіття і багатонаціональність населення. Бельгія вміло використовує перевагу свого місця розташування в центрі Європи й чудово розвинену інфраструктуру, а також є перетином бізнес інтересів компаній з різних держав і навіть континентів. Розвинена інфраструктура Брюсселя і навколишньої території сприяли тому, що значна кількість транснаціональних і міжнародних компаній розмістили свої європейські штаб-квартири саме тут, по сусідству з багатьма установами Європейського Союзу.

Бельгія – учасник практично усіх міжнародних угод щодо арбітражу, в тому числі Нью-Йоркської конвенції 1958 року «Про визнання і приведення у виконання іноземних арбітражних рішень» та Європейської конвенції 1966 року «Про зовнішньоторговельний арбітраж». Крім того, Бельгія підписала кілька двосторонніх арбітражних конвенцій про визнання і приведення у виконання іноземних арбітражних рішень (а саме з Францією, Нідерландами, Німеччиною, Швейцарією, Австрією та іншими державами) та істотну кількість двосторонніх інвестиційних угод з країнами усіх континентів, які зазвичай звертаються до арбітражу.

Після підписання Нью-Йоркської конвенції 1958 року Бельгія ввела спрощену примусову процедуру для іноземних арбітражних рішень та забезпечилася гарантією того, що рішення міжнародних арбітражів, які знаходяться під юрисдикцією Бельгії, будуть визнані і приводитимуться у виконання у 134 країнах.

Бельгійське арбітражне законодавство засноване на Законі Страсбурзької конвенції від 28 січня 1966 року. Ця конвенція імплементована в Бельгії Актом від 4 липня 1972 року. Однак основні положення щодо арбітражного процесу містяться в Судовому Кодексі Бельгії (ст.ст. 1676–1723).

Так, згідно зі ст. 1676-1 Судового Кодексу Бельгії (СКБ), будь-який спір, вже існуючий або який може виникнути як результат юридичної ситуації та який може бути об'єктом врегулювання, може відповідно до угоди бути переданим на вирішення арбітражного суду. Бельгійське законодавство не встановлює будь-яких спеціальних вимог до особи арбітра, окрім його дієздатності і правоздатності. Арбітражна угода, у відповідності із Судовим Кодексом Бельгії, має бути укладена сторонами у письмовій формі або у формі інших документів, які будуть обов'язковими для сторін, що виявили свій намір звернутися для вирішення суперечки арбітражним судом.

Стаття 1704 – 1 СКБ передбачає, що арбітражне рішення може бути оскаржене лише у Цивільному суді через заступництво про його скасування, і воно може бути скасовано в чітко обумовлених випадках. У випадку, коли жодна зі сторін не є громадянином Бельгії або не має місце проживання в Бельгії, сторони можуть у прямій формі прийти до згоди (в їх арбітражному застереженні в основному контракті або в арбітражній угоді пізніше) про виключення можливості клопотання про скасування рішення відповідно до права Бельгії. Тим не менш, така угода не буде мати обов'язкового характеру тільки в одному випадку, якщо арбітражне рішення порушить державний порядок.

Проте необхідно згадати ч. 4 ст. 1717 СКБ, яка імперативно закріплює, що Бельгійський цивільний суд прийме клопотання про скасування арбітражного рішення, тільки якщо хоча б одна зі сторін має своє місце проживання або місце знаходження комерційного підприємства або філії на території Бельгії. Відмова від оскарження в Бельгійському цивільному суді спричиняє скорочення кількості інстанцій, в яких арбітражне рішення може бути оскаржене та судовий контроль у місці винесення арбітражного рішення зводиться буквально до нуля.

Саме з метою уніфікації і розвитку міжнародного арбітражу у відносинах між Східною і Західною Європою була створена Міжнародна неприбуткова асоціація «Європейська арбітражна палата». Професіонали з багаторічним досвідом роботи в системі ADR і міжнародного арбітражу з Бельгії, Франції, України об'єднали свої зусилля для створення Європейської арбітражної палати. Міжнародна неприбуткова асоціація «Європейська арбітражна палата» зареєстрована Міністерством юстиції Бельгії у грудні 2008 р (Direction Generale de la legislation, Royaume de Belgique Service Public Federal Justice # 6 \ CH \ 15.677 \ S).

Управління Палатою здійснюють Загальні збори членів Палати, Президент, Рада асоціації, Секретаріат.

Сьогодні членами Європейської арбітражної Палати є професійні юристи, партнери юридичних фірм, міжнародні арбітри, судді-медіатори, бізнесмени, представники політичних кіл, вчені та громадські діячі, молоді юристи і студенти з країн ЄС, СНД, США, Канади, Азії.

Основними напрямками діяльності ЄАП є:

- Організація заходів на національних та міжнародних рівнях у сфері розвитку міжнародного арбітражу, альтернативних методів вирішення спорів (ADR), медіації.
- Акумуляція та розповсюдження серед членів Палати інформації з усіх країн світу щодо розвитку і функціонування міжнародних арбітражних інститутів, альтернативних методів вирішення спорів, медіації, особливості національних законодавств про арбітраж.
- Консультаційний центр з питань міжнародного арбітражу та ADR.
- Створення єдиного партнерського простору для членів Палати.
- Розвиток і підтримка «Школи Європейського права».
- Функціонування структурного підрозділу Палати – Міжнародного комерційного арбітражного суду для розгляду міжнародних комерційних спорів, що є незалежним постійно діючим арбітражним судом, який здійснює свою діяльність відповідно до законодавства Бельгії та Регламентом.

Міжнародний комерційний арбітражний суд при ЄАП є незалежним постійно діючим арбітражним судом, що здійснює свою діяльність відповідно до Судового кодексу Бельгії ст.ст. 1676-1723 (THE BELGIAN JUDICIAL CODE) та свого Регламенту. Він здійснює свою діяльність відповідно до сучасних міжнародних стандартів організації процедур розгляду комерційних спорів. Регламент даного МКАС повністю відповідає нормам UNCITRAL (Комісія ООН з права міжнародної торгівлі).

У МКАС при ЄАП утворені спеціалізовані колегії арбітрів, до складу яких входять провідні фахівці в галузі юриспруденції, фінансів, фондового ринку, економіки, виробничо-технічних галузей (авіаційна, морська, аграрна, металургійна) і це є одним з основних переваг, одержуваних підприємцями та зацікавленими особами при виборі Міжнародного комерційного арбітражного суду при ЄАП.

Згідно ст. 14 Регламенту МКАС при ЄАП, сторони можуть вибрати місце арбітражу. При відсутності такої угоди, місцем арбітражу є Брюссель (Бельгія), якщо голова МКАСу не визначить, що інше місце є більш доцільним. Арбітражний суд може після погодження із сторонами, проводити слухання в будь-якому іншому географічному місці, яке він обґрунтовано вважатиме за доцільне.

Коли слухання проводяться де-небудь крім офіційного місцезнаходження арбітражу (Брюссель, Бельгія), арбітражний розгляд та арбітражне рішення мають таку ж силу, якби вони проводилися в офіційному місці арбітражу.

Процесуальним законом, застосовуваним до арбітражу, є закон, який існує в офіційному місці арбітражу, якщо тільки сторони не підписали спеціальну угоду про застосування іншого арбітражного закону і за умови, що така угода не заборонена законом офіційного місця арбітражу.

Всі перераховані вище основні акценти арбітражного процесу, згідно з Регламентом МКАС при ЄАП, свідчать про те, що положення останнього містять в собі сучасні тенденції та вимоги до міжнародного арбітражного процесу.

За останні п'ять років ми спостерігаємо стрімкий розвиток міжнародного комерційного арбітражу в усьому світі, який на сучасному етапі став правовим інститутом, без якого не може обійтися повноцінний і успішний розвиток міжнародних економічних відносин.

Важко переоцінити роль міжнародного комерційного арбітражу у вирішенні спорів, які виникають в області зовнішньоторговельних та інших зовнішньоекономічних зв'язків. Численні і різноманітні економічні відносини підвищують інтенсивність суспільного життя в світі. Щодня підписується велика кількість договорів, що містять елементи, які прийшли з-за кордону. У результаті цього кількість, складність та масштабність зовнішньоекономічних спорів збільшується настільки, що судова система об'єктивно не здатна забезпечити їх належний дозвіл. Спори вирішуються судами неприпустимо повільно для сучасного ритму життя, вони часто не готові адекватно оцінити міжнародні аспекти таких спорів.

Ці та інші причини призвели до того, що з кожним днем міжнародний комерційний арбітраж набуває все більшого значення. Відомий фахівець у галузі міжнародного приватного права М. М. Богуславський справедливо зазначає: «Широкий розвиток господарських міжнародних зв'язків, у тому числі співпраці в галузі виробництва, науки і техніки між організаціями різних держав, робить проблему арбітражного розгляду спорів дуже актуальною».

Резюме

У статті розглядається інститут міжнародного комерційного арбітражу як ефективний спосіб розв'язання комерційних спорів у реаліях міжнародної економіки та бізнесу. Автор визначає основні переваги Бельгії як місця арбітражу.

Ключові слова: міжнародний арбітраж, Європейська арбітражна палата, ЄАП, Міжнародний Комерційний Арбітражний Суд при ЄАП.

Резюме

В статье рассматривается институт международного коммерческого арбитража как эффективный способ разрешения коммерческих споров в реалиях международной экономики и бизнеса. Автор определяет основные преимущества Бельгии как места арбитража.

Ключевые слова: международный арбитраж, Европейская арбитражная палата, ЕАП, Международный Коммерческий Арбитражный Суд при ЕАП.

Summary

The subject of the article is institution of international commercial arbitration as an effective method of resolving commercial disputes in the realities of international economics and business. The author defines the main advantages of Belgium as the place of arbitration.

Key words: international arbitration, European arbitration chamber, EAC, International Commercial Arbitration Court under EAC.

Отримано 21.02.2011

А. И. САДЫГОВ

Афсар Иса оглы Садыгов, доктор юридических наук, доцент Бакинского государственного университета

МЕЖДУНАРОДНО-ПРАВОВЫЕ ОСНОВЫ ТОРГОВЛИ ЭНЕРГОРЕСУРСАМИ

Членство энергодобывающих стран в ВТО делает необходимым координацию интересов этих стран с «правопорядком» ВТО. Этот вопрос имеет особое значение для постсоветских стран (таких, как Азербайджан).